

I det radikale venstres forslag til medeje fra folketingsåret 1980–81, der er optrykt som bilag til beslutningsforslaget, er obligatorisk overskudsdeling forbundet med medeje til virksomheden og altså også med medbestemmelse omkring de væsentlige dispositioner i virksomheden. Der henvises endvidere til Folketingstidende 1980–81, forhandlingerne sp. 5749 og 7279.

Det overskydende overskud (dvs. når der er sket forrentning af såvel fremmedkapital som egen kapital inkl. afskrivning) deles efter forslaget som hovedregel ligeligt mellem ejer og ansatte. Medarbejdernes andel konverteres til ansvarlig og bestemmende kapital, således at den anvendes til konsolidering af virksomheden og til finansiering af nye investeringer. Medarbejderkapitalen er som anden ansvarlig virksomhedskapital udsat for en risiko, men risikoen begrænses gennem en forsikringsordning.

Forslaget er stadig udtryk for, hvordan det radikale venstre kunne tænke sig en medejeordning udformet i praksis. Men naturligvis er der mere end én løsning, når det drejer sig om enkelthederne i en sådan ordning. For at forhindre, at debatten om medeje kommer til at kredse om teknik og uvæsentlige detaljer, har det radikale venstre derfor afstået fra at genfremsætte sit oprindelige forslag. I stedet har vi lagt vægt på at klargøre og præcisere de principper, som udgør fundamentet for den radikale medejemodel.

Forslaget er et oplæg til forhandling for at virkeliggøre årtiers visioner om spredning af ejendomsretten og medbestemmelse på arbejdspladsen. Det er samtidig en understregning af de krav, som det radikale venstre finder må opfyldes, for at medeje og medbestemmelse kan realiseres.

Der henvises endvidere til det af det radikale venstre i folketingsåret 1984–85 fremsatte forslag til folketingsbeslutning om obligatorisk overskudsdeling og medeje for ansatte (B 111), jfr. Folketingstidende 1984–85, forhandlingerne sp. 6058 og 7334 samt tillæg A sp. 3579.

4. Problemer ved gennemførelse af obligatorisk overskudsdeling/medeje

I den tidligere debat om det radikale venstres forslag har været rejst en række indvendinger. I det følgende skal nogle af disse kommenteres nærmere, idet det samtidig skal bemærkes, at det er hensigten gennem udvalgsarbejdet i folketinget at søge disse spørgsmål nærmere belyst.

a. Det er forkert med en obligatorisk ordning

Overskudsdeling er nødvendig både for at opnå en langsigtet indkomstpolitik og for at opnå en retfærdig fordeling.

I en årrække har vi haft lovgivning, som tilskyndede virksomheder til på eget initiativ at indføre udbyttedeling eller medarbejderaktier. Resultatet har ikke været tilfredsstillende. Mulighederne for at skabe en større grad af interessefællesskab mellem medarbejdere og virksomhed er kun udnyttet i ringe grad. Hvor medarbejderaktier er forsøgt, har de ikke ført til større medindflydelse. De ansatte har haft samme problem som andre småaktionærer og har derfor ikke følt nogen tilskyndelse til at beholde de tegnede aktier. Frivillighed er således ikke vejen frem på dette område.

Det er nødvendigt med en obligatorisk ordning. Men den må ikke blive et stift bureaukratisk system. Derfor er det radikale medeje forslag udformet som en rammelovgivning, der skal udfyldes i overensstemmelse med den enkelte virksomheds forhold. De ansatte og virksomheden har to år til at finde den rette udformning. Men derudover skal hele »rammen« nnyvurderes ud fra erfaringerne i en 5-årig forsøgsperiode.

b. Nogle virksomheder kan ikke fungere under medeje

Især har andelsselskabernes vanskeligheder været fremhævet. I disse behøver der ikke at opstå et overskud i sædvanlig forstand: udbyttet af driften tilfalder gennem prifsatsættelsen medlemmerne i forhold til deres omsætning med selskabet. Der er derfor ikke uden videre noget overskud at dele med medarbejderne. Tilsvarende er det et problem, at indflydelsen i andelsselskaber er knyttet til medlemskabet – ikke til den investerede kapital.

Problemerne kan imidlertid løses gennem fastlæggelsen af mere præcise regler for, hvordan det økonomiske resultat skal opgøres, og for, hvordan medarbejderkapitalen skal placeres. Tilsvarende må der træffes aftale om stemmeret, bestyrelsesmedlemmer m.v., således som det allerede er sket i en række andelsselskaber. Den igangværende udvikling i andelsselskaber har desuden medført, at nettofortjeneste som følge af konsolideringshensyn får stigende betydning. Dette vil lette tilpasningen.

Men i øvrigt er det ikke mindst af hensyn til sådanne specielle problemer, at der er afsat to år til at få en aftale på plads og fastlagt en 5-årig forsøgsperiode.

c. Indkomstpolitik gælder alle, medeje derimod kun på virksomheder med 50 ansatte eller derover